

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ АКТИВІВ БАНКУ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ФБСС

Забезпечення стабільного і сталого функціонування банку у довгостроковій перспективі є неможливим без створення ефективної системи банківського менеджменту, невід'ємною складовою якого є управління активами. Конфлікт між ліквідністю і прибутковістю банку є центральною проблемою, яку він вирішує при розміщенні коштів. З одного боку, він відчуває тиск власників акцій, зацікавлених у більш високих доходах, які можуть бути отримані за рахунок кредитування позичальників. Але з іншого боку, керівництво банку добре уявляє, що такі дії знижують ліквідність банку. Збалансованість показників прибутковості, ризику та ліквідності в управлінні активами є головним завданням ефективного менеджменту банку.

Процес управління активами банківських установ, є головним елементом, який поєднує узгодження управлінських рішень й досягнення оптимальних пропорцій між обсягами та видами активних операцій з метою оптимізації співвідношення між прибутковістю й рівнем банківських ризиків, що виникають в процесі управління.

Перш за все для формування теоретичних аспектів управління активними операціями комерційного банку необхідно визначити та уточнити поняття «активів комерційного банку».

Актив – частина, будь-який об'єкт бухгалтерського обліку, що відображається на балансі і визначає право контролю ним, що закріплено за банком. Актив документально відображає розміщення і використання залучених банком коштів, а саме активних операцій і охоплює за змістом поняття більш широке. Всі активи комерційного банку можна класифікувати за наступними ознаками: відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку; за цільовим призначенням; за ступенем ліквідності; за ступенем ризику; за дохідністю; за терміном розміщення. Банківські активи, або вкладення комерційного банку, класифікуються також виходячи зі ступеня їх ліквідності, тобто швидкості, з якою вони можуть бути трансформовані в готівку і залучені до неї кошти, придатні для негайного виконання банком своїх зобов'язань перед вкладниками та іншими кредиторами. З цього погляду всі активи комерційного банку можуть бути розділені на первинні резерви, вторинні резерви, кредити, надані банком, інвестиції в цінні папери, основні засоби банку і нематеріальні ресурси. Різні активи банку характеризуються різним рівнем прибутку, який вони дають. При цьому, чим вищий рівень ліквідності активу, тим менше він прибутковий. Найбільший прибуток банкам дають активи у формі довгострокових кредитів та інвестицій у цінні папери. Такі активи, як правило, відрізняються високим ступенем ризику.

Управління активами – діяльність, що виражається у операціях по вигідному розміщенню власних і залучених коштів відповідно до обраної стратегії (максимізації прибутку, надійності вкладень, цільовому розміщенню). Управлінські рішення мають бути спрямовані на пошук оптимальної структури та складу банківського портфеля активів на основі різноманітних підходів з одночасним підтриманням належної їх якості. В українських комерційних банках відсутні чітко сформульовані принципи управління активами. В результаті структура активів стає нестійкою, погано пристосованою до зовнішніх шоків. Черговий такий шок виявив помилки вітчизняних банків в управлінні портфелем активів: недостатню диверсифікацію, безсистемний маркетинг, невідповідність відсоткових ставок рівням ризику. Ці помилки призводять до виникнення збитків, зростання втрачених можливостей, втрати позицій на цільових ринках.